

DR. SEMSEY ANDORNÉ MEGEMLEKEZÉSE A RÉGIEKRŐL

Az 1959-ben megalakult Kisgrafika Barátok Köre egyik legidősebb tagjaként személyesen ismertem nem csupán az alapító tagokat, de azokat a grafikusokat és jeles gyűjtőket is, akik sajnós, időközben már eltávoztak az élők sorából. Úgy érzem, kötelességem, hogy ha csak néhány szóval is, de megemlékezzem róluk.

*Dr. Soó Rezső*vel, a világhírű tudóssal és legnagyobb magyar ex libris gyűjtővel olykor a Botanikus kertben találkoztunk. Ott sétálgatott, karján kedves macskájával, s okos dolgokat tudott az ex librisről és a művészekről.

A tisztségviselők közül *Réthy István* rengeteget dolgozott a Kör érdekében, jó szervező volt, de szigorú is, ezért haragosokat is szerzett magának.

Varga Mátyás, a híres díszlettervező grafikusművész Pesten mindig megjelent a Fészek Klubban a találkozókra. Később, a szegedi országos találkozón maga vezetett végig bennünket az életművét bemutató Varga Mátyás Múzeum kiállítási terméin.

Galambos Ferenc szinte mindent tudott a kisgrafikáról, igen nagy tudású, jó szemű szerkesztője volt folyóiratunknak. Talán ebből fakadt bizonyosfajta önteltsége is: mindent csak ő tudott jól, csak az volt a jó, amit és ahogyan ő mondta.

Feltétlenül meg kell említeni azt a nagy rézmetsző és rézkarcoló generációt, akiknek több tagja a Pénzjegynyomdában dolgozott, mint pl. *Horváth Endre*, akitől sokan tanulták a mesterséget és szereztek tudást, ugyanígy *Gál Ferenc* és *Nagy Zoltán* grafikusművészeket.

A szintén mesteri tudású *Kaveczy Zoltán* remek rézkarccal külföld felé is öregbítette a magyar kisgrafika hírnevét. De nem hagyhatom ki személyes ismerőseim közül *Sterbencz Károlyt*, a szép soproni lapok készítőjét, *Drahos Istvánt*, az egyik legnevesebb magyar fametszőt, vagy *Nagy Árpádot* és két fiát, *Arisztidet* és *Árpád-Dánielt*, akiknek egész élettörténete nyomon követhető grafikai lapjaikon, amelyek pontosan követik a családi eseményeket. Megemlítem a debreceni *Menyhárt Józsefet*, a lovakat festő és rajzoló *Korda Bélát*, a jó humorú *Gácsi Mihályt*, aztán a határainkon kívül élőket: Londonban *Buday Györgyöt*, aki rendszerint elküldte nekünk fametszetes naptárakat; *Németh Nándort* és *Petry Bélát*, akik az Egyesült Államokból küldözgették az 1920-as, 30-as éveket idéző nosztalgikus lapjaikat; *Andruskó Károlyt*, aki Zentáról ex librisei mellett mini-könyveivel is megörvendeztette a gyűjtőket, amelyekben szép magyar tájakat és településeket metszett meg.

A régi ismert exlibris-gyűjtők közül kedves barátaink voltak: az orvos *Arady Kálmán*, aki régi magyar ex libriseket gyűjtött, *Reisinger Jenő*, aki néha inkább jó üzletként kezelte a gyűjtést. Nagy gyűjteménye volt a kígyókedvelő „szakállasnak”, *Illyés Laci* bácsinak, aki illusztris tagja volt feleségével, *Erzsókkal* együtt a grafikusok és grafikagyűjtők nagy családjának.

Hadd emlékezzem meg néhány külföldi gyűjtőtársról, akiket nevezhetnék „tisztelőbeli magyaroknak” is, mint pl. a neves olasz *Gianni Manteró*ról, aki az 1920-as évektől ismerte és szerette hazánkat, a magyarokat és a magyar ex librist, hiszen nagyon sok művészünk készített lapot a nevére. Ugyanígy *Paul Pfister* és felesége, vagy az *Arras* házaspár, azon túl, hogy a nemzetközi Exlibris Kongresszusokon találkoztunk, többször eljöttek meglátogatni bennünket Budapesten. Bár hatalmas gyűjtőkörük volt, saját bevallásuk szerint mindnyájuknak a legkedvesebb lapjait magyar művészek metszték.

Nem szabad elfeledkezni a nagy teológus és nagy grafikusművész bencés atyáról, *Oriol Diví*ről, aki szívesen metszett ex libriseket magyar gyűjtőknek, sőt, néhány mondatot is megtanult magyarul.

Sorolhatnám még sokáig a neveket, ám ötven esztendő hosszú idő, s nincs rá mód, hogy mindenkiről szóljunk, de befejezésül hadd köszöntsem a magyar grafika még köztünk élő nagyasszonyát, *Kopasz Mártát*, a Kisgrafika Barátok Köre szegedi doyenjét.

Semsey Ila

Olexa József rézkarca, C3 (2008), 80×66

EGY ÉLETÚT ÉRTÉKEI

A sokunk által ismert és tisztelt *Soltra Elemér* gazdag és sokszínű életműve arra ihletett egy egyetemi hallgatót, hogy szakdolgozata témájául válassza.

Berényi Ágnes kronológiai sorrendben tekinti át a megtett életutat s a művészi és művészetpedagógiai pályát, menet közben részletesen elemezve egy-egy szakasz jelentős alkotását, jellemző sorozatát. Dolgozatából megtudjuk, hogy a jákói elemi iskola nagy fekete táblájára kanyarított krétarajzoktól milyen út vezetett a Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola tanulmányainak és nagy formátumú művésztanárainak hatásán át a Pécsi Tanárképző Főiskola Rajz Tanszékének vezetéséig, a vizuális nevelési-kutató munkáig, az akadémiai és kiadói díjat nyert „Rajztanítás” című tankönyv elkészítéséig. Jól megmutatja a monográfia, hogy a pedagógia és a művészi alkotó munka egymást kölcsönösen megtermékenyítő tevékenység volt Soltra életútján. Látjuk, hogy művészetében fokozatosan haladt a realista ábrázolásmódtól az absztrakt irányába, a figurálisból a nonfiguratív formavilágba. Az írás bemutatja művészetének jellegzetes technikáit (akvarell-, olajfestészet, grafika, freskó-, mozaik-, dombormű-, éremkészítés), változatos tematikáját (anya gyermekével; bányászat; természet: víz, gyökök, kövek; útirajzok; irodalmi illusztrációk; a magyar és az egyetemes kultúra nagyjainak portréi; Kálvária-sor), együttműködését művészbarátaival (Martyn Ferencsel, Bizse Jánossal, Kelle Sándorral), az ország és a szomszédos országok művészeivel, rajzpedagógusaival.